

OERRR

Spreekbeurt over de egel

Leuk dat je jouw spreekbeurt wilt houden over de egel! Dit is een spreekbeurt-pakket van OERRR, het jeugdprogramma van Natuurmonumenten. Op deze pagina's hebben wij alles op een rijtje gezet wat je nodig hebt voor jouw spreekbeurt. Ontdek alles van de egel en natuurlijk geven we je ook tips van OERRR.

We vinden het leuk als je jouw spreekbeurt in de klas met ons wilt delen. Plaats je actiefoto/video op Instagram met #OERRR. Veel succes!

De egel in Nederland

Wie kent hem niet? De egel! Het is een klein zoogdier dat makkelijk te herkennen is aan de scherpe stekels op zijn rug. Hiermee beschermt hij zich tegen gevaarlijke roofdieren zoals vossen, dassen of uilen. De egel is hier zo goed in dat hij in héél Nederland voorkomt. Zelfs op de Waddeneilanden! In Nederland leeft de egel in bijna alle landschappen. Bossen, tuinen en zelfs steden behoren tot zijn leefgebied zolang er maar genoeg schuilplaatsen zijn.

Egel verliest van stoeptegels

Egels zijn gek op natuurlijke 'rommel'. Ze struinen door lage planten en struiken. Woelen door bladeren en takkenbossen of maken een nest van mos onder een boomstronk. Maar het gaat slecht met de egels in Nederland. Het aantal egels is de afgelopen 10 jaar gehalveerd, want hun leefgebied wordt steeds kleiner en gevaarlijker gemaakt door mensen. Mensen bouwen wegen, schuttingen en leggen teveel stoeptegels in de tuin.

De egel verliest hierdoor zijn favoriete voedsel en schuilplekjes. De natuurlijke rommel verdwijnt en daardoor de egel ook.

De 'gezondheidsmeter' van je tuin

Heb je een egel in de buurt, dan is je leefomgeving gezond. Het betekent namelijk dat er genoeg biodiversiteit is. Er zijn dan veel verschillende planten, insecten en bodemdierpjes. Ook variatie in omgeving vindt de egel erg fijn. Afwisseling tussen struiken, grasveldjes en rommelige plekjes van bladeren en hout zijn aantrekkelijk voor de egel. Zonder deze variatie laat een egel zich niet snel zien. Egels zijn daarom een soort 'gezondheidsmeter' voor jouw omgeving.

AU!!!!

Bij gevaar rolt een egel zich op tot een stekelige bal. Roofdieren bezeren zich aan de scherpe stekels. Au! En stoppen hun aanval.

OERRR

Een echt nachtdier

Wanneer jij wakker bent, slaapt de egel! Overdag slapen egels op een beschutte plek. 's Nachts worden ze wakker om voedsel zoeken. Die zoektocht is erg moeilijk in het donker. Een egel ziet namelijk niet heel scherp en is ook nog eens kleurenblind. Aan ogen heb je dan niet veel. Egels kunnen daarom heel goed ruiken. Ze ruiken een prooi terwijl deze 3 centimeter onder de grond zit. Deze graven ze uit met hun pootjes en snuit.

Proeven zonder kauwen

Egels hebben een extra voordeel bij hun speurtocht naar voedsel. Het 'orgaan van Jacobson'. Dit is een zesde zintuig (mensen hebben er maar vijf). Hiermee kan de egel luchtjes onderzoeken in het donker. De egel ruikt aan een luchtje en 'proeft' deze zonder het te eten. Zo kan je in het donker een lekker hapje niet verwarren met een vieze. De zintuigen van een egel zijn dus echt aangepast aan het nachtleven.

Stappenteller

Een egel loopt enkele kilometers per nacht op zoek naar voedsel of een schuilplek. Dit lukt natuurlijk niet als er overal schuttingen in de tuin staan!

OERRR

Winterslaap

In de winter gedraagt de egel zich erg bijzonder. Hij trekt zich terug in zijn nest van mos of takkenbossen en slaapt totdat de winter voorbij is. Deze winterslaap duurt van oktober tot en met maart. Dat is een halfjaar lang!

Brrr!

Tijdens die winterslaap laat een egel zijn lichaamstemperatuur zakken van 35°C tot bijna 0°C. Dan is hij bijna net zo koud als de sneeuw. Door zijn winterslaap hoeft de egel weinig energie te gebruiken. Super slim, want in de winter is er weinig voedsel voor energie te vinden.

Afvallen

Het kleine beetje energie dat hij nodig heeft om te overleven, haalt hij uit zijn vetreserves. Een egel valt daardoor af. Hij verliest tot wel 40% van zijn lichaamsgewicht tijdens de winterslaap. Het is dus belangrijk dat de egel in de lente en de zomer genoeg eet om zichzelf vet te mesten. Dat vet verliest hij namelijk in de winter.

ZZ

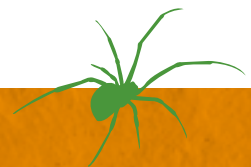
ZZZ...

ZZ

ZZZ...

OERRR

Het menu van de egel

De egel eet heel veel verschillende beestjes, zolang ze maar kruiperig en slijmerig zijn. Kevers, rupsen, wormen én slakken staan allemaal op het menu.

Scherpe tandjes

Daarom zijn egels echte insecteneters en hebben ze 36 scherpe tandjes voor het kauwen van hun voedsel. Soms geven mensen ook een schoteltje melk. Egels vinden melk erg lekker, maar het is heel slecht voor ze.

Ze krijgen dan problemen met hun darmen. Het is daarom beter om egels geen melk te voeren, maar ze lekker te laten speuren naar kruipende beestjes.

Wist je dat ...

Een egel 40 slakken per nacht kan eten! Deze eet hij dan met huisje en al op. Erg handig voor in de tuin.

OERRR

HERRIESCHOPPER

De kans is groot dat je een egel eerder hoort dan dat je hem ziet. Egels zijn namelijk echte herrieschoppers! Vooral bij hun zoektocht naar voedsel maken ze veel geluid. Ze snuffelen bijvoorbeeld aan boomstammen, woelen bladeren om en smakken luid bij het kauwen van voedsel. Geritsel en gesnuif in de nacht kunnen dus wijzen op de aanwezigheid van een egel.

De egeldans

Tussen mei en augustus kan je nóg meer herrie verwachten van egels. In deze periode gaan egelmanneltjes opzoek naar een leuk vrouwtje. Ze proberen vrouwtjes te verleiden met een soort 'egeldans'. Het mannetje rent dan in cirkels om het vrouwtje heen. Ze puffen en snuiven tijdens deze bewegingen. Dit lawaai trekt ook andere mannetjes aan. De mannetjes vechten dan om het vrouwtje en kunnen elkaar kopstoten geven of achtervolgen. De winnaar gaat door met de egeldans.

Ssst!

OERRR

Paspooort

EGEL

Officiële naam:

Europese egel

Wetenschappelijke naam:

Erinaceus europaeus

Gewicht: **400 – 1200 gram**

Grootte: **20 – 30 centimeter**

Staartlengte: **2 – 4,5 centimeter**

Type vacht: **Stekelvacht met ong. 7000 tot 8000 stekels. Stekels zijn eigenlijk speciale haren die extra stevig zijn. Deze stekels 'verharen' net als gewone haren.**

Winterslaap: **Oktober t/m maart.**

Periode waarin een egel slaapt en zijn lichaamstemperatuur kan laten zakken van 35 °C tot 0 °C.

Leeftijd: **5 – 10 jaar**

Leefgebied: **Leeft van nature in Groot-Brittannië, West-Europa, Scandinavië & West-Rusland. Hij is door de mens ook naar Nieuw-Zeeland gebracht.**

STRIJD MEE
voor
de **EGEL!**

OERRR

OERRR

Tips

Spreekbeurttip!

De egel is een echte herrieschopper. Hij smakt bijvoorbeeld veel tijdens het eten. Deel iets lekkers uit in de klas aan het eind van je spreekbeurt en smak! Wie smakt het luidst?

Filmpjes:

We hebben een aantal filmpjes online gezet. Leuk om in de klas te laten zien.

Kijk op [OERRR.nl/spreekbeurt](https://www.oerrr.nl/spreekbeurt) voor de filmpjes

Tip je juf of meester

Wil je nog meer over egels leren? Vraag je juf of meester dan om een les over egels te geven. Het lesmateriaal is gratis te downloaden via [OERRR.nl/spreekbeurt-egel](https://www.oerrr.nl/spreekbeurt-egel).

Kaarten van OERRR

Vraag je meester of juf om de kaarten van OERRR op de volgende pagina's voor iedereen uit jouw klas te printen. En daarna lekker met z'n allen naar buiten! Succes en tot ziens in OERRR!

Kaarten van OERRR

Prik mee voor de egel

Plastic bekers, rietjes, koffiedeksels, plastic zakjes: helaas komt nog steeds veel afval in de natuur terecht.

De egel, en andere dieren, kunnen hierin verstrikt raken en overleven dit vaak niet. Prik jij mee voor de egel?

Prikken of pakken

Een ouderwetse prikstok heeft een grote spijker aan het uiteinde, waarmee je vuil kunt 'prikken'. Moderne stokken hebben een grijpertje aan het uiteinde.

Maar een paar goede handschoenen werkt ook prima: pak het vuil gewoon op en stop het in een vuilniszak.

Plan een prikdag

Spreek samen met je vriendjes een prikdag af. Ga naar een plek waar egels nestelen, zoals een park. Zoek vooral naar vuil bij bomen en bosjes: hier scharrelen egels graag rond. Vergeet niet op Instagram een foto van jullie prikteam te plaatsen met #OERRR erbij!

Kaarten van OERRR

Test je tong

Egels hebben een speciaal zintuig: het orgaan van Jacobson. Hiermee kunnen ze verschillende geuren 'proeven' en zo onderzoeken of iets veilig en eetbaar is. Helaas kun jij dat niet, maar je kunt wel verschillende smaken proeven. Test de tong!

Zoet, zuur, zout, bitter

Deze test doe je met zijn tweeën. Zorg voor genoeg testmateriaal in de smaken zoet, zout, zuur en bitter. Bijvoorbeeld zoet fruit, zoute olijven of dropjes, zure augurken, bittere stukjes gember. Laat de testpersoon je testmateriaal niet zien. Blinddoek hem of haar en kijk of de smaak geraden kan worden. En onderzoek welk stukje van de tong welke smaak proeft!

Zoet

Zout

Zuur

Bitter

Eigenlijk is er nog een vijfde basissmaak: umami. Deze smaak is niet lang geleden ontdekt en zit in veel oosterse gerechten.

Kaarten van OERRR

OERRR

Lok een regenworm

Lok een regenworm

Regenwormen zijn het lievelingseten van de egel. En wist je dat je wormen kunt lokken? Dat gaat als volgt: zoek na een fikse regenbui een stuk gras op. Spring een minuut lang op en neer of trappel met je benen. Bekijk de grond nu van dichtbij. Zie je al wormen omhoog komen?

30.000 kilo wormenpoep

In een voetbalveld kunnen wel 1,4 miljoen regenwormen wonen. Die poepen 30.000 kilo wormenpoep per jaar! En wist je dat een regenworm 30 centimeter lang kan worden? Gebruik de liniaal hiernaast om je gelokte wormen te meten en schrijf op hoe lang de langste kronkelaar is.

Worm 1	... centimeter
Worm 2	... centimeter
Worm 3	... centimeter
Worm 4	... centimeter

OERRR

Over OERRR

OERRR alle kinderen naar buiten!

Natuurmonumenten vindt dat ieder kind in Nederland recht heeft op natuur. Daarom is in 2012 OERRR opgericht. OERRR laat alle kinderen van 0 tot 12 jaar zelf de natuur ontdekken.

Ontdek OERRR

Voor slechts €2,- per maand ontvang je een welkomstcadeau, elk seizoen kaarten met super coole ideeën voor doedingen in de natuur en nog veel meer.

In OERRR beleef je de leukste avonturen!

Kijk snel op OERRR.nl en meld je aan.

Roep van OERRR

Ik ben OERRR. Ik zwerf door de bossen.
 Ik ben gelukkig als ik natte bosgrond ruik na een regenbui.
 Ik ren achter vlinders aan, ik rol van het duin.
 Ik hoor de branding brullen.
 Ik heb schrammen en builen opgelopen.
 Ik overwin angsten, vertrouw op anderen, en ik leer doorzetten.
 Ik zwem in meren en voel de waterplanten langs mijn benen
 Ik spring over boomstammen en maak vuur.
 Ik ben buiten adem geraakt.
 En ik rust uit op een bed van mos.
 Ik ben gelukkig als ik op de plek ben die ik het beste ken.
 De natuur.

Binnenkort zal ik met twee woorden spreken.
 Met mes en vork eten.
 Niet langer rennen over het gras.
 Nooit meer schreeuwen in de achtertuin.
 Ik zal binnen zitten. Netjes zijn.
 Me niet langer verbazen.
 Ik vraag voor nu maar één ding.
 Geef me OERRR.
 Voor zolang als het duurt.

OERRR